

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/O.G.-00/5 (Menfi Tespit/Muafiyet)
Karar Sayısı : 00-48/506-274
Karar Tarihi : 5.12.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan Üyeler : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU,
: Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU,
İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK,
A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR,
Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER : Oğuzkan GÜZEL, Mehmet ÖZDEN

**C- BAŞVURUDA
BULUNAN**

: Temsa Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.
Vekili: Av. Mustafa HAKKANİ
Tems A.Ş. Mersin Yolu Üzeri ADANA

D- TARAFLAR

: - Temsa Termoteknik San. ve Tic.A.Ş.
Yakacık, Ankara asfaltı, Yanyol, No:25 81450 Kartal-İSTANBUL

- Hafif ticari araçlar yetkili satıcıları

E- DOSYA KONUSU: Temsa Termoteknik San. ve Tic.A.Ş. (Tems) Otomotiv Grubu ile hafif ticari araçlar yetkili satıcıları arasında akdedilen "Yetkili Satıcı Anlaşması"na menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 4.6.1998 tarih, 1555 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4, 5 ve 8. maddeleri uyarınca düzenlenen 30.5.2000 tarih, D4/1/O.G.-00/2 sayılı Rapor Başkanlığa intikal ettirilmiş, ancak 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde yapılan değişiklik nedeniyle yeniden rapor düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu çerçevede hazırlanan 11.10.2000 tarih, D4/1/O.G.-00/5 sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu 30.11.2000 tarih, REK.0.08.00.00/61 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-48 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesi mümkün olmayan bildirim konusu anlaşmanın, 2, 10 ve 28. maddelerinde düzenlenen hükümlerin kaldırılması halinde 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında anılan Kanun'un 4. maddesinin uygulanmasından muaf tutulabileceği; belirtilen düzeltmelerin yapılmaması halinde Kanun'un 40. maddesi

(00-48/506-274)

gereğince işlem yapılacağı; anlaşmanın 8. ve 16. maddelerinde yetkilici satıcılara getirilen, talimatlara uyma zorunluluğu ve satış şartlarının Temsa tarafından değiştirilebileceğine ilişkin hükümlere dayanılarak yapılması muhtemel düzenlemelerin rekabet mevzuatı çerçevesinde olması gerektiği; bu konuda ortaya çıkabilecek tereddütlerin varlığı halinde Kurumumuza bildirimde bulunulabileceği hususlarının taraflara tebliğinin uygun olacağı düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Temsa'nın Kurumumuza yaptığı başvuruda; adı geçen şirketin dağıtımını yaptığı araçları, dağıtım ve servis anlaşmaları akdettiği yetkili satıcıları vasıtasıyla piyasaya arz ettiği, bu nedenle bildirim konusu yetkili satıcılık sözleşmelerinin Kurumumuzca çıkarılan 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine göre 4.5.1998 tarihi itibarıyla yeniden düzenlendiği; fakat düzenlemenin yeni olması ve örnek teşkil edecek uygulamaların olmaması hasebiyle sözleşme değişikliklerinin Kurumun incelemesine sunulduğu ve Menfi Tespit Belgesi verilmesi için başvuruda bulunulduğu ifade edilmektedir. Başvuru formunda ayrıca Rekabet Kurulu bu başvuruyu reddederse, başvurunun muafiyet bildirimi olarak değerlendirilmesi konusunda istemleri olduğu belirtilmektedir.

Söz konusu başvuruda, anlaşmanın 1998/3 sayılı Tebliğ hükümlerine göre yeniden düzenlendiğinin ve bu çerçevede Menfi Tespit Belgesi talep edildiğinin ifade edildiği görülmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesinde Menfi Tespit Belgesi verilebilmesi için, bildirilen anlaşmanın Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı olmaması gerektiği düzenlenmiştir. Grup muafiyeti tebliğlerine uygunluğu kabul edilen anlaşmalar ise anılan Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşımakla birlikte, bu hükümleri Kanun'un 5. maddesi uyarınca 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulmaktadır. Bu çerçevede, muafiyet tebliğlerinden birisine uygun şekilde düzenlenmiş bir anlaşmaya, Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle, Menfi Tespit Belgesi verilmesi mümkün değildir.

Başvuru konusu anlaşmanın içerdiği hükümler itibarıyla motorlu taşıt dağıtım ve servis anlaşması olduğu görülmektedir. Bu nedenle anlaşma hükümleri 1998/3 sayılı Tebliğ çerçevesinde incelenmiş ve aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

Anlaşmanın "bayi tayini" başlıklı 2. maddesinin (b) bendinde aynen; "TEMSA, gerekli gördüğü hallerde, satış bölgesi dahilinde müşterilere doğrudan ya da Yetkili Satıcı olmayan bir üçüncü şahıs vasıtasıyla ürünlerini satmaya yetkilidir." hükmü bulunmaktadır.

Bu şekildeki bir düzenleme ile, sağlayıcı konumundaki Temsa tarafından satıcının anlaşma bölgesinde doğrudan satış yapılabilmesinin yanı sıra, sağlayıcıya başka satıcılarla çalışma imkanı da tanınmaktadır. 1998/3 sayılı Tebliğ'in, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, "Sağlayıcının, anlaşma ile satıcının anlaşma bölgesinde faaliyet gösteren başka satıcı teşebbüslerle, anlaşma konusu malların dağıtım ve servisi konusunda veya anlaşma bölgesini değiştirme konusunda anlaşma yapma hakkını saklı tutması"

(00-48/506-274)

muafiyet kapsamı dışında bırakılmıştır. Ayrıca, aynı maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre, bu şekilde bir düzenlemenin bulunması halinde, anlaşmada yer alan rekabeti kısıtlayıcı nitelikteki tüm diğer hükümler de muafiyetten yararlanamayacaktır. Satış bölgesinin 1 km çaplı bir alan olarak sınırlandırıldığı bir anlaşmada, ayrıca bu şekilde bir hükmün bulunması anlaşmayı muafiyet alabilecek bir dağıtım ve servis anlaşması olmaktan çıkarmaktadır.

Anlaşmanın, "Temsal'nin Doğrudan Yapacağı Satışlar" başlıklı 10. maddesinde, resmi kurumlara yapılacak toplu satışlar için geçerli olmak üzere, yetkili satıcının bölgesinde Temsa tarafından satış yapılabilmesi hakkının ayrı bir anlaşma yapmak sureti ile anılan teşebbüs adına hareket edecek üçüncü kişiler vasıtası ile kullanılabileceği belirtilmektedir. Madde bir bütün olarak değerlendirildiği takdirde, yetkili satıcı olmayan üçüncü kişiler vasıtası ile yapılacak satışların, temsil veya vekalet şeklindeki aracılık faaliyetleri ile gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, anılan madde hükmü, sağlayıcının, yetkili satıcının satış bölgesinde üçüncü kişilerle ayrı bir yeniden satış anlaşması yapma hakkını elinde bulundurması olarak değerlendirilemez.

Anlaşmanın, "Sözleşmenin Devam Etmeyeceğinin Bildirimi Halinde Uygulanacak Esaslar" başlıklı 28. maddesinde, fesih ihbarının bildirilmesine ve ihbar süresi içerisinde yetkili satıcılık hükümlerinin fiilen uygulanmamasına yönelik hükümler getirildiği, ayrıca sağlayıcı konumundaki Temsa'ya sözleşmeyi ihbar süresi dikkate alınmadan sona erdirebilme yetkisinin verildiği belirlenmiştir. Grup Muafiyeti Tebliği ile düzenlenen feshi ihbar süreleri, satıcının sözleşme konusu malların dağıtım ve servisini iyileştirmek için yapacağı yatırımlar sonucu, kısa süreli bir anlaşma veya kısa bir fesih süresinin etkisiyle sağlayıcıya daha da çok bağımlı olmasının önlenmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle feshi ihbar sürelerinin kullanımına engel getirecek bu şekildeki bir düzenleme, anlaşmayı Grup Muafiyeti Tebliği kapsamı dışına çıkartmaktadır.

Anlaşma'nın "Ürünlerin Alımına İlişkin Diğer Esaslar" başlıklı 8. maddesinde getirilen düzenleme ile sağlayıcı'ya anlaşma konusu malların yetkili satıcılar tarafından satın alınmasında uygulanacak esaslara ilişkin olarak geniş yetkiler tanındığı ve mevcut esaslarda her türlü değişiklik yapma yetkisinin verildiği görülmektedir. "Talimata Uyma Zorunluluğu" başlıklı 16. madde hükmü ise, Temsa'nın sözleşmenin uygulanmasında her türlü talimatı verme yetkisine sahip olduğunu ve kendisince hazırlanacak tüm dökümanların sözleşmenin bir parçası olacağını düzenlemektedir. Mezkur maddelerde sağlayıcıya tanınan sözleşmenin uygulanmasına yönelik düzenleme yapma yetkilerinin, sözü edilen anlaşmanın 41. maddesinde yer verilen; " taraflar 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanuna saygılı olacaklardır" hükmü de gözönüne alınarak, rekabeti kısıtlayıcı şart ve esaslar getirilmeden kullanılması gerekmektedir.

Anlaşmada yer alan diğer hükümlerin ise, 1998/3 sayılı Tebliğ'e uygun olduğu belirlenmiştir.

Son olarak, grup muafiyeti kapsamı dışında kalan anlaşma bireysel muafiyet açısından değerlendirilmiştir. Bu noktada, anılan Tebliği'e uygun olduğu ileri sürülen, ancak, bu Tebliğ ile muafiyet tanınan rekabet sınırlamalarını aşan hükümlere sahip başvuru

(00-48/506-274)

konusu anlaşmanın bireysel muafiyet de alamayacağı açıktır. Esasen, ilgili Tebliğ'in düzenlemeleri, ilişkin oldukları alanlardaki en makul kısıtlamalara işaret etmektedir ve aynı alanlardaki daha kapsamlı kısıtlamalar, 4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrası (d) bendinde yer alan "Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması" şartına aykırıdır. Bu nedenle ilgili anlaşmalara bireysel muafiyet verilmesi de mümkün değildir.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmelerin ışığında,

1- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle "Temsal Termo Mekanik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Otomotiv Grubu Yetkili Satıcı Anlaşması"na menfi tespit belgesi verilemeyeceğine OYBİRLİĞİ ile,

2- Bildirilen anlaşmanın 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti tebliği hükümlerine göre değerlendirilmesi sonucunda;

A- Yetkili Satıcılık Anlaşması'nın:

a) 2. maddesinin (b) bendinin sözleşmeden çıkarılması ya da aykırılık teşkil etmeyecek şekilde değiştirilmesi gerektiğine OYÇOKLUĞU ile,

b) 10. maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerinin sözleşmede yer almasında bir sakınca bulunmadığına OYÇOKLUĞU ile;

c) 28. maddesinin sözleşmeden çıkarılmasına OYBİRLİĞİ ile;

B- a) Yukarıda belirtilen değişikliklerin yerine getirilmesi ve anlaşmanın düzeltildiğinin Kurul'a tevsik edilmesi halinde, ilgili anlaşmanın 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağına;

b) Anlaşmanın yukarıda belirtildiği şekilde düzeltilmesi için, kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 45 gün süre verilmesine,

c) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine;

OYBİRLİĞİ ile;

3- Ayrıca anlaşmanın 8. ve 16. maddelerinde yetkili satıcılara getirilen "talimatlara uyma zorunluluğu" ve "satış şartlarının Temsa A.Ş. tarafından değiştirilebileceği" hükümlerine dayanılarak yapılacak değişikliklerin, esasen sözleşmenin 41. maddesinde ilke olarak

(00-48/506-274)

yer alıyor olmakla birlikte, yürürlükteki rekabet mevzuatı çerçevesinde yapılması gereğinin ve bu konuda tereddütlerin varlığı halinde Kurumumuza bildirimde bulunulabileceğinin taraflara tebliğine OYBİRLİĞİ ile;

karar verilmiştir.

(00-48/506-274)

REKABET KURUMU BAŐKANLIĐI'NA
(Muhalefet Őerhi)

KARAR TARİHİ VE NO :05.12.2000 tarih ve 00-48/506-274 sayılı karar

MUHALEFET EDEN ÜYE :Mehmet Zeki Uzun

MUHALEFETİN KONUSU :Mezkur tarih ve sayılı Kararına karşı muhalefet nedenlerimizin sunulmasıdır.

MUHALEFET NEDENLERİ

:

Temsa A.Ő. Otomotiv Grubu ile hafif ticari araçlar yetkili satıcıları arasında aktedilen " Yetkili Satıcı Anlaşması " 'nın 10. Maddesinin a,b ve c bendlerinde,

Temsa'nın , doğrudan satış yapması düzenlenmekte olup bu hakkının ayrı bir anlaşma yapmak suretiyle Temsa adına hareket edecek bir üçüncü kişiler vasıtasıyla kullanılabileceği belirtilmektedir.

Ayrıca yetkili satıcıların bu şekilde yapılan satışlarda teslimat v.s. yükümlülükleri yerine getirmesi hüküm altına alınmıştır.

Maddenin bütün olarak değerlendirilmesinden ; yetkili satıcı olmayan üçüncü kişiler vasıtası ile satış yapılması düzenlemesinin temsil veya vekalet şeklindeki aracılık faaliyeti olarak düşünöldüğü,

Ancak , getirilen düzenlemeden bu durumun net olarak anlaşılamadığı ve yazılı ifadede sağlayıcı konumundaki Temsa'nın yetkili satış bölgelerinde diğer satıcılarla anlaşma yapma hakkını saklı tuttuğu şeklinde bir anlam da ortaya çıkmaktadır.

Madde bu şekilde yorumlandığında anlaşmanın tamamının 1998/3 sayılı grup muafiyeti tebliğinin 7 nci maddesi kapsamı dışında kalmaktadır.

SONUÇ

:Yukarıda arz ve izah edildiği üzere ;

Sözleşmenin 10. Maddesinin ,Tebliğ'e uygun olacak ve yoruma açık bulunmayacak bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği düşüncesinden hareketle , çoğunluğun görüşüne iŐtirak etmediğimi ve muhalefetimi bildiririm.

Mehmet Zeki UZUN
Rekabet Kurulu Üyesi

(00-48/506-274)

KARŞI OY GEREKÇESİ

Temsa A.Ş. Otomotiv Grubu ile hafif ticari araçlar yetkili satıcıları arasında akdedilen "Yetkili Satıcı Anlaşması"nın; yetkili satıcının, satış bölgesi içinde Temsa A.Ş.'nin doğrudan satış yapmasını düzenleyen 10. maddesinde bu hakkın ayrı bir anlaşma yapmak suretiyle Temsa A.Ş. adına hareket edecek üçüncü kişiler vasıtasıyla da kullanılabilmesi belirtilmektedir.

Bu madde ile yetkili satıcı olmayan üçüncü kişiler vasıtasıyla yapılacak satışların temsil veya vekalet şeklindeki aracılık faaliyetleri ile gerçekleştirilebileceği düzenlenmiş ise de, maddenin yazılış biçiminden Temsa A.Ş.'nin yetkili satış bölgelerinde diğer satıcılarla anlaşma yapma hakkını saklı tuttuğu şeklinde bir anlam da çıkmakta olup, bu şekildeki yorum halinde 998/3 sayılı Tebliğ'in 7. maddesi uyarınca muafiyet kapsamı dışında kalmaktadır.

Bu durumda sözleşmesinin 10. maddesinin de, Tebliğ'e uygun olacak ve yoruma açık bulunmayacak bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği düşüncesiyle Rekabet Kurulu'nun 5.12.2000 tarih ve 00-48/506-274 sayılı kararının, 2-A (b) maddesinde sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

DR. KEMAL EROL
İKİNCİ BAŞKAN

İSMET CANTÜRK
KURUL ÜYESİ

R. MÜFİT SONBAY
Kurul Üyesi

MURAT GENCER
Kurul Üyesi

(00-48/506-274)

KARŞI OY GEREKÇESİ

(05.12.2000 tarih ve 00-48/506-274 sayılı Rekabet Kurulu kararına)

Temsa Termoteknik San. ve Tic. A.Ş.(TEMSA) Otomotiv Grubu ile hafif ticari araçlar yetkili satıcıları arasında akdedilen "Yetkili Satıcı Anlaşması"nın muafiyetten yararlanabilmesi hususunda alınan 05.12.2000 tarih ve 00-48/506-274 sayılı Kurul Kararının 2-A(a) maddesine karşı oy kullanmamın gerekçesi aşağıda açıklanmıştır.

1998/3 sayılı Tebliğin 4-a maddesi hükmünce sağlayıcının, anlaşma konusu malları anlaşma bölgesi içinde doğrudan satmaması ve bu mallar için servis sunmamasına ilişkin yükümlülüklerin varlığı halinde dahi anlaşma grup muafiyetinden yararlanacaktır.

Bu hükümden aksine işlem yapılabileceği, yani sağlayıcının anlaşma konusu malları anlaşma bölgesinde doğrudan satabileceği ve buna ilişkin sözleşmeye hüküm koyabileceği anlaşılmaktadır.

Sağlayıcının "doğrudan" satma hakkı yetkili satıcılar vasıtasıyla yaptığı satışların dışında kalan bizzat kendisi veya yetkili satıcı olmayan elemanları vasıtasıyla yaptığı satışları ifade eder.

Sözleşmenin 2.Maddesinin (b) bendinde yer alan Temsa'nın satış bölgesi dahilinde müşterilere doğrudan ya da yetkili satıcı olmayan bir üçüncü şahıs vasıtasıyla ürünleri satmaya yetkili olması, kanaatimce Tebliğ'in 7. Maddesine aykırı değildir.Yetkili satıcı olmayan üçüncü şahıs Temsa'nın elamanı veya Temsa nam ve hesabına satış yapan bir kimse olacağından bu husus Temsa'nın doğrudan yapacağı satış kapsamında değerlendirilmelidir. Bu nedenle sözleşmenin 2-b maddesinin sözleşmeden çıkarılması hususundaki çoğunluk görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Sadık KUTLU
Kurul Üyesi

Nejdet KARACEHENNEM
Kurul Üyesi